

Journal of Education Studies

Volume 12
Issue 2 *October-December 1983*

Article 13

April 2023

แนะนำและวิจารณ์หนังสือ

n/a

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

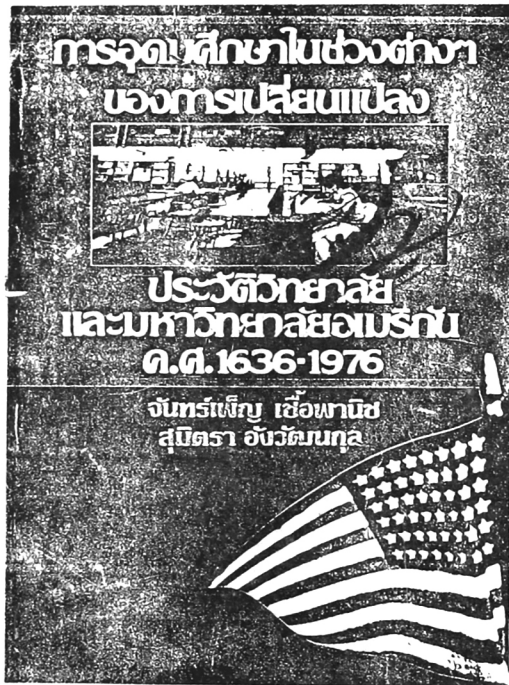
Recommended Citation

n/a (2023) "แนะนำและวิจารณ์หนังสือ," *Journal of Education Studies*: Vol. 12: Iss. 2, Article 13.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol12/iss2/13>

This Book Review is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

แนะนำและวิจารณ์หนังสือ

การอุดมศึกษาในช่วงต่าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลง

ประวัติวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอเมริกัน ค.ศ. 1636-1976

จอห์น เอส บรูบาเชอร์ และ วิลลิส รูดี เขียน
จันท์เพ็ญ เชื้อพานิช และ สุมิตรา
อัมวัฒนกุล แปล

ไทยวัฒนาพานิช ๒๕๒๖, ๕๖๘ หน้า, ๑๗๕ บาท

หนังสือเล่มนี้แปลมาจากหนังสือ Higher Education in Transition ของ John S. Brubacher และ Willis Rudy ซึ่งเป็นหนังสือหลักของวงการอุดมศึกษาสหรัฐ ผู้ที่สนใจในวงการอุดมศึกษาของสหรัฐทุกคนจะต้องรู้จักและเคยอ่านหนังสือเล่มนี้ เพราะเป็นหนังสือที่ปูพื้นฐานเกี่ยวกับการอุดมศึกษาของสหรัฐไว้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนและมีชีวิตชีวา

ผู้แปลทั้งสองนับว่าได้ตั้งใจและลงทุนลงแรงอย่างมากในการแปลหนังสือเล่มนี้ เพราะเต็มไปด้วยศัพท์เฉพาะ เรื่องเฉพาะ และเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์อีกด้วย แต่ก็นับว่าผู้แปลทั้งสองสามารถทำงานนี้ได้ต่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูง เพราะผู้อ่านที่อ่านฉบับแปลนี้จะได้รับเนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์และภาษาสำนวนที่เข้าใจง่ายเป็นลำดับต่อเนื่องและสละสลวย

เนื้อหาในเล่มเริ่มแต่การตั้งวิทยาลัยในสมัยแรก ๆ ของอเมริกา ซึ่งสมัยนั้นก็ยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษอยู่ โดยผู้เขียนได้อธิบายให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาในระยะ

แรก รวมทั้งหลักสูตร ชีวิตนักศึกษา และการบริหารในระยะแรกๆ มีลักษณะอย่างไร ได้รับอิทธิพลจากอังกฤษอย่างไร และชาวอเมริกันได้แสวงหาทางเลือกของตนเองอย่างไร โดยเฉพาะในเรื่องของวิทยาลัยแลนดแกรนท์ (Landgrant College) วิทยาลัยศาสนา วิทยาลัยสำหรับคนกลุ่มน้อย รวมไปถึงกระบวนการสอนและการจัดหลักสูตรวิชาเลือก ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการอุดมศึกษาอเมริกันที่ประเทศต่างๆ เอาอย่างไปปฏิบัติกันมาก

นอกไปจากจุดเริ่มต้นของวิทยาลัยในระยะแรกแล้ว ผู้อ่านจะได้เห็นวิวัฒนาการของการอุดมศึกษาสหรัฐอเมริกาอย่างต่อเนื่อง นับแต่การขยายตัวเป็นมหาวิทยาลัย การเติบโตของบัณฑิตวิทยาลัย การพัฒนาและปรับปรุงทางด้านการสอนและการบริหาร ตลอดจนไปจนถึงหลักการสำคัญของการอุดมศึกษา เช่น ปรัชญาของการอุดมศึกษาและเสรีภาพทางวิชาการ เป็นต้น ในตอนท้ายผู้เขียนได้สรุปไว้เป็นเฉพาะว่าด้วยการมองอุดมศึกษาของอเมริกาอย่างลึกซึ้งและรอบด้านเป็นการสรุปภาพรวมของการอุดม-

ศึกษาอเมริกาทั้งหมด ซึ่งสรุปแล้วก็คือ อิทธิพลของประชาธิปไตยและการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะมีขึ้นในอนาคตเป็นหลักสำคัญ

ในการอ่านหนังสือเล่มนี้ผู้อ่านจะได้เรียนรู้ประสบการณ์ของการอุดมศึกษาอเมริกันอย่างลึกซึ้งและกว้างไปพร้อมๆ กัน ผู้เขียนได้เขียนเล่าโดยหยิบยกเหตุการณ์เรื่องเล่า คำพูดและประสบการณ์ของคนต่างๆ มาเรียบเรียงร้อยไว้ได้อย่างสละสลวย มีชีวิตชีวา อีกทั้งผู้แปลก็สามารถถ่ายทอดได้อย่างครบถ้วนทั้งเนื้อหาและความรู้สึกของหนังสือเล่มนี้

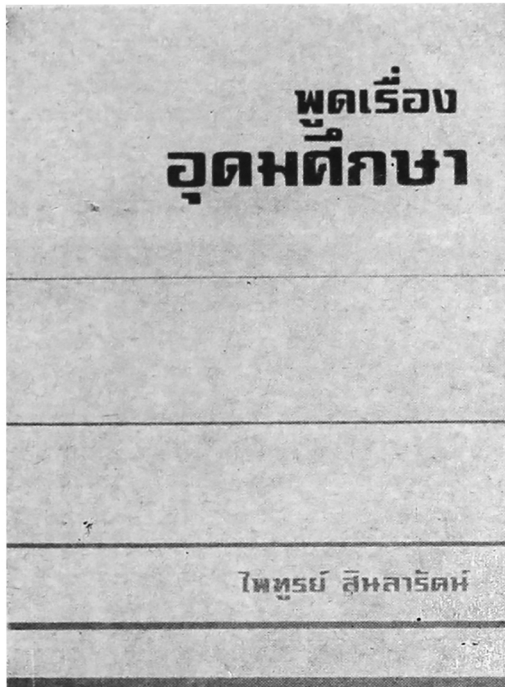
การอุดมศึกษาไทยได้อาศัยแบบอย่างการอุดมศึกษาอเมริกันมาอย่างมาก การจะเข้าใจอุดมศึกษาไทยได้ดีนั้นนอกจากศึกษาของไทยเองแล้ว การดูอิทธิพลและที่มาของอเมริกันด้วย และที่มาของการอุดมศึกษาอเมริกันที่เขียนและแปลเป็นภาษาไทยที่ดีที่สุดขณะนี้ก็คือ “การอุดมศึกษาในช่วงต่างๆ ของการเปลี่ยนแปลง: ประวัติวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอเมริกัน ค.ศ. ๑๖๓๖-๑๙๗๖” เล่มนี้เท่านั้น

ไพฑูรย์ สินลารัตน์

ส่งหนังสือเพื่อวิจารณ์ หรือ

บทวิจารณ์หนังสือ ได้ที่

บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ

พูดถึงอุดมศึกษา

ไพฑูรย์ สินลารัตน์

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๖
๔๐๐ หน้า ราคา ๓๘ บาท

เมื่อพูดถึงเรื่องการศึกษา คนรุ่นใหม่ก็
คงจะรู้ว่าโบราณคร่ำครึ ถ้าสมัยกว่าคนหรือ
สังคมในยุคเดียวกัน ไม่มีอะไรน่าสนใจ และ
ยิ่งถ้ามาพูดถึงในเรื่อง “การอุดมศึกษา” ด้วย
แล้วคุณจะเป็นเรื่องแคๆ ที่หาคนเอาใจใส่ได้
ยาก แต่ความเป็นจริงแล้ว การอุดมศึกษานั้น
สามารถมีบทบาทต่อชีวิตและสังคมไทยเป็น
อย่างมาก และเกี่ยวข้องกับชีวิตในสังคมไทย
แทบจะทุกแง่มุม ปัญหามันอยู่เพียงว่าเราขาด
ความเข้าใจในระบบอุดมศึกษา จนทำให้ไม่
สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างจริงจัง

ในสถาบันอุดมศึกษา ในปัจจุบันเองก็
เต็มไปด้วยนักศึกษาที่สนใจแต่เรื่องเรียนและ
เล่น อาจารย์ก็เอาแต่วิจัยและเขียนตำราโดยไม่
ได้ใส่ใจว่าหน้าที่หลักในการสอนของตนนั้น
เป็นอย่างไร สำหรับผู้บริหารก็มักจะเป็นผู้
บริหารจำเป็น ไม่ได้มีการเตรียมความพร้อม
ก่อนจะเป็น และสำหรับสังคมด้วยแล้ว แม้
แต่ในคนที่มีการศึกษา แม้เมื่อจบการศึกษา
ออกมาแล้วก็แทบจะหันหลังให้กับมหาวิทยาลัย
โอกาสหันกลับไปให้ความสนใจต่อระบบอุดม-
ศึกษาก็มีน้อยมาก

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอุดมศึกษา
จึงเป็นสิ่งสำคัญ แต่การจะไปอ่านตำราทาง
อุดมศึกษานั้นถ้าไม่รักกันจริง ๆ คงจะทำได้
การมีหนังสือที่สามารถให้สาระ แนวคิด และ
มีภาษาสำนวนที่น่าสนใจจึงเป็นสิ่งสำคัญ และ
ไพฑูรย์ สินลารัตน์ นักเขียนและนักพูดที่มี
ประสบการณ์ได้ทำงานชิ้นนี้ของเขาขึ้นมาแล้ว
เขาได้รวบรวมจากการอภิปรายและการบรรยาย
ณ ที่ต่าง ๆ ถึง ๒๖ ครั้งสำคัญที่ได้ให้แก่ผู้ฟัง
หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดม-
ศึกษา ครอบคลุมทั้งในเรื่องกว้างและชี้แนะ เช่น
ปรัชญาการอุดมศึกษาได้ลงไปถึงเรื่องละเอียด
เช่นบทบาทของหัวหน้าภาควิชาในมหาวิทยาลัย
ความสัมพันธ์ในหมู่นิสิต นักศึกษา เป็นต้น

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้บริหาร
สถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย อาจารย์ นิสิต นัก
ศึกษาและผู้สนใจในสถาบันอุดมศึกษาทั้งหลาย

จะได้ใช้เวลาว่างสักชั่วโมงสองชั่วโมงอ่าน ท่านคงจะพบว่ามันได้เป็นประโยชน์คุ้มค่าเกินกว่าเวลาที่เสียไปมากนัก

ประกอบ คุปรัตน์

ชีวิตจริงที่หมู่บ้านเด็ก : ชุมชนและโรงเรียนทดลองในอุดมคติ

พิภพ ไชยชน บรรณาธิการ

สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, ๒๕๒๖

๔๐๐ หน้า, ๕๒ บาท

“เกลียดจังเลยผู้หญิงกินเหล้า”

“เขาจะฟ้องพ่อเปียก เขาไม่อาบนํ้าก็มาบังคับเขา มายุ่งกับเขา นี่เป็นเรื่องส่วนตัวเขาละ”

“ขอให้ยกเลิกกฎหมายห้ามขึ้นต้นไม้ เพราะเด็ก ๆ อยากปีนเล่นสนุก ๆ ก็ไม่ได้ป็น”

“พยานเท็จ... อีพยานเท็จ... แม่...”

“สมมติกูเป็นแม่ แล้วให้อ้อยเป็นลูก มึงเป็นครูนะ... อ้อยเอ๊ยอ้อย ไปไหนละลูก... อ้าว อ้อย มึงก็ต้องตอบกูสิ พุทธิ ๆ ด้วย”

คำพูดดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นสิ่งสะท้อนมาจากความรู้สึกนึกคิดของเด็ก ๆ ที่โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ๆ

เด็กเหล่านี้มาจากไหน ? ถูกหล่อหลอมมาด้วยอะไร ?

สภาพสังคมไทยปัจจุบันทำให้เด็กไทยจำนวนมากเป็นเด็กกำพร้าและยากจน เด็กเหล่านี้ตกอยู่ในสภาพที่เต็มไปด้วยปัญหาและตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรุนแรง การตำหนิ ความสกปรก การอดอยากหิวโหย การพลัดพราก บางคนถูกขายเป็นทาส ๆ ไม่สามารถหวนกลับไปยังผู้ให้กำเนิดได้ สภาพแวดล้อมเช่นนี้ผลักดันให้เด็กเหล่านี้กลายเป็นเด็กก้าวร้าว ใช้ความรุนแรง ตกดตนเอง ขาดความมั่นใจในตนเอง เหล่านี้เป็นต้น

โรงเรียนหมู่บ้านเด็กของมูลนิธิเด็ก เป็นโรงเรียนที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางอารมณ์และบุคลิกของเด็กมากกว่าการพัฒนาทางด้านพุทธิศึกษาดังที่โรงเรียนทั่วไปกระทำกันอยู่ ซึ่งแนวคิดนี้มาจากแนวคิดของโรงเรียน

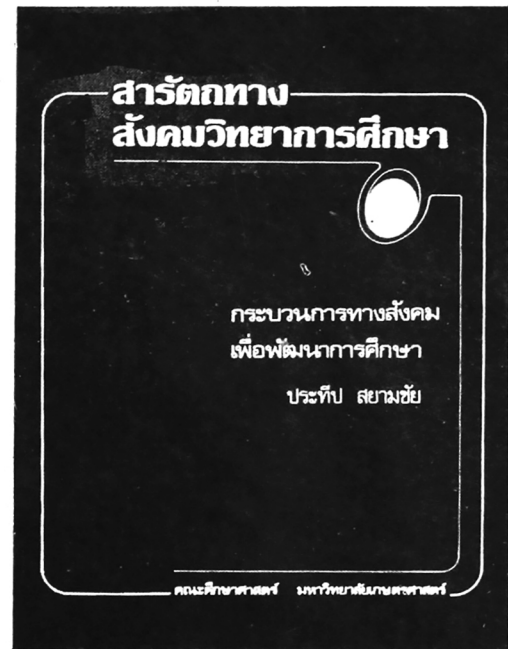
ซัมเมอร์ฮิล ของนาย เอ.เอส.นีล ที่ประเทศ อังกฤษ และโรงเรียนได้ประยุกต์เอาแนวความคิดจากพุทธธรรมมาจัดสภาพแวดล้อมในรูปของกิจกรรมต่าง ๆ โดยเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมที่ดี และเหมาะสมจะก่อให้เกิด **ปัญญา และ กรุณา** แก่เด็กได้

ชีวิตจริงที่หมู่บ้านเด็ก เล่มนี้จึงเป็น หนังสือที่พยายามสรุปความคิดของการแสวงหา ชุมชนและโรงเรียนที่มุ่งเน้นการให้ความรัก เสรีภาพ การปกครองตนเองในรูปแบบของ ประชาธิปไตยและช่วยยกคุณค่าความเป็นมนุษย์ ของทุกคน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วน รวม

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมข้อเขียนของผู้ที่ เกี่ยวข้องและผู้ที่สัมผัสกับโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ตั้งแต่เริ่มต้น เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี, พระประชา ปสนุนธมโม, ราชินี ธงไชย, เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, วิศิษฐ์ วงษ์วิญญู ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนหมู่บ้านเด็กเป็น เพียงความพยายามที่เพิ่งจะเริ่มต้น ความ พยายามในการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีมิใช่เป็นการ กระทำได้ง่าย ๆ ภายใต้อสภาพวัฒนธรรมและ สังคมใหญ่ที่มีโครงสร้างฝังรากลึกแน่น และ หากแนวทางนี้ประสบผลสำเร็จ ก็จะเป็นสิ่ง ช่วยกระตุ้นเตือนให้ทุก ๆ คน ในฐานะสมาชิก ของสังคมได้ตระหนักถึงการร่วมกันสร้างสรรค์ สังคมไทยต่อไป

“กรรมนี้”

สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา : กระบวนการทางสังคมเพื่อพัฒนาการศึกษา

ประทีป สยามชัย

โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
ไทย ๒๕๒๖, ๒๕๗ หน้า ๕๐ บาท

หนังสือเล่มนี้วิเคราะห์การศึกษาในเชิง สังคมวิทยาโดยผู้เขียนมุ่งเน้นถึงการใช้กระบวนการทางสังคมเพื่อพัฒนาการศึกษา เนื้อหาของ หนังสือแบ่งออกเป็น ๖ ตอน คือ ตอนที่ ๑ เป็นเรื่องความสัมพันธ์ของการศึกษากับพฤติกรรมทางสังคมและสาระสำคัญทางสังคมวิทยา การศึกษา ตอนที่ ๒ การศึกษากับสังคม ตอนที่ ๓ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา ตอนที่ ๔ การจัดการศึกษา

และปัญหาสังคม ตอนที่ ๕ ลักษณะของโรงเรียนในฐานะเป็นสังคม และตอนที่ ๖ วิชาชีพทางการศึกษาในฐานะที่เป็นวิชาชีพชั้นสูง

สำหรับเนื้อหาในแต่ละบทนั้นใคร่ขอเสนอและแสดงข้อคิดเป็นบางประการในฐานะผู้อ่านไว้ดังนี้

ตอนที่ ๑ “แนวความคิดและสาระสำคัญทางสังคมวิทยาการศึกษา” ในตอนนี้อยู่เขียนแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนอารัมภบทว่าด้วยการศึกษากับพฤติกรรมทางสังคมและสาระสำคัญทางสังคมวิทยาการศึกษา เป็นการปูพื้นความรู้ให้ผู้อ่านได้ทราบข้อความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดทางการศึกษาและสังคม สาระสำคัญความเป็นมาตลอดจนแนวการใช้วิธีการทางสังคมวิทยาในการวิเคราะห์การศึกษา การเสนอเนื้อหาในตอนนี้เป็นข้อเสนอแนวคิดและข้อความรู้อย่างสั้น ๆ แต่ค่อนข้างจะครอบคลุมสาระสำคัญต่าง ๆ ได้ดีพอควร อย่างไรก็ตามเนื่องจากหนังสือในด้านนี้ยังมีจำนวนน้อยมาก และข้อความรู้เกี่ยวกับแขนงวิชาโดยเฉพาะยังไม่แพร่หลายเท่าใดนักผู้อ่านเห็นว่าจะเพิ่มเติมรายละเอียดบางประการ อาทิ ความหมายและประวัติความเป็นมาของสังคมวิทยาการศึกษา ซึ่งได้มีวิวัฒนาการอย่างน่าสนใจจาก Educational Sociology ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ มาเป็น Sociology of Education ในช่วงหลังสงคราม เป็นต้น ตอนที่ ๒ “การศึกษากับสังคม” ในตอนนี้อยู่เนื้อหาแบ่งออก

เป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนแรกว่าด้วยบทบาทของการศึกษาในสังคม กล่าวถึง บทบาทของการศึกษาในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และบทบาทของโรงเรียนในการให้การศึกษา ๔ ด้าน กล่าวคือ การถ่ายทอดมรดกทางสังคม การพัฒนาแบบแผนของสังคมไทย การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในสังคม และสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในส่วนนี้อยู่เขียนพยายามแสดงให้เห็นการกระทำหน้าที่ (Function) ของการศึกษาในสังคม โดยเฉพาะในแง่ที่เป็นปัจจัยในการสร้างความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมทั้งมีข้อเสนอหลักการที่ควรนำมาพิจารณาในการสร้างลักษณะนิสัยที่ต้องการให้เป็นเอกลักษณ์ของชาติเพื่อสร้างบุคคลให้มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

ส่วนที่สองว่าด้วยผลของการศึกษาที่มีต่อสังคมในด้านการรวมสังคม โดยวิเคราะห์การศึกษาแต่ละระดับตั้งแต่ระดับประถมจนถึงอุดมศึกษา การเลื่อนฐานะทางสังคมในแง่ของความเป็นอยู่ของมวลชนและในแง่ของการเรียนรู้และส่วนบุคคลในสังคม นอกจากนี้ยังวาดภาพการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางสังคม ๓ ด้าน คือการเคลื่อนตัวของประชากร การแข่งขันทางสังคม และการว่างงาน ซึ่งนับได้ว่าเป็นประเด็นปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาไทยในขณะนี้

ส่วนที่สาม ว่าด้วยสถาบันการศึกษากับชุมชน กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเน้นเนื้อหาเรื่องโรงเรียนชุมชนและยังได้แสดงการเปรียบเทียบการจัดโรงเรียนสามรูปแบบ คือ โรงเรียนแผนเก่า โรงเรียนแผนใหม่ และโรงเรียนชุมชน

ตอนที่ ๓ “องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา” ในตอนนี้อยู่เขียนได้วิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ครอบครัว สื่อสารมวลชนและศาสนา โดยพยายามวิเคราะห์องค์ประกอบเหล่านี้ในลักษณะกระบวนการแบบสองทาง (Two-way Process) กล่าวคือ วิเคราะห์อิทธิพลที่องค์ประกอบเหล่านี้มีต่อการศึกษาและการจัดการศึกษา และวิเคราะห์อิทธิพลที่การศึกษามีต่อองค์ประกอบดังกล่าว การวิเคราะห์ในตอนนี้อยู่เขียนวิเคราะห์ได้อย่างน่าสนใจโดยเฉพาะในส่วนการเมืองและศาสนา

ตอนที่ ๔ “การจัดการศึกษากับปัญหาสังคม” ตอนนี้อาจนับได้ว่าเป็นการขยายเพิ่มเติมข้อความรู้จากส่วนที่สองของตอนที่สองนี้ได้กล่าวถึงการศึกษาแก้ปัญหาทางสังคมมาบ้างแล้ว แต่ในตอนนี้เป็นเน้นปัญหาหลักอันมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มที่ย่อยพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมและสังคมซึ่งครอบคลุมถึงการจัด

การศึกษาสงเคราะห์ การศึกษาในแหล่งเสื่อมโทรม การศึกษาในสถานพินิจและคุ้มครองเยาวชน การศึกษาในทัศนสถานและการจัดการศึกษาพิเศษ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการศึกษาของชนกลุ่มน้อย ชาวไทย มุสลิม ชาวเขา ชาวจีน และชาวญวน การนำเสนอเนื้อหาในส่วนนี้อยู่เขียนได้รวบรวมข้อความรู้เกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นเรื่องที่คนทั่วไปมักจะละเลยหรือให้ความสนใจน้อยทั้ง ๆ ที่เป็นปัญหาอันละเอียดอ่อนและสำคัญยิ่งนับได้ว่าเป็นจุดเด่นประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้

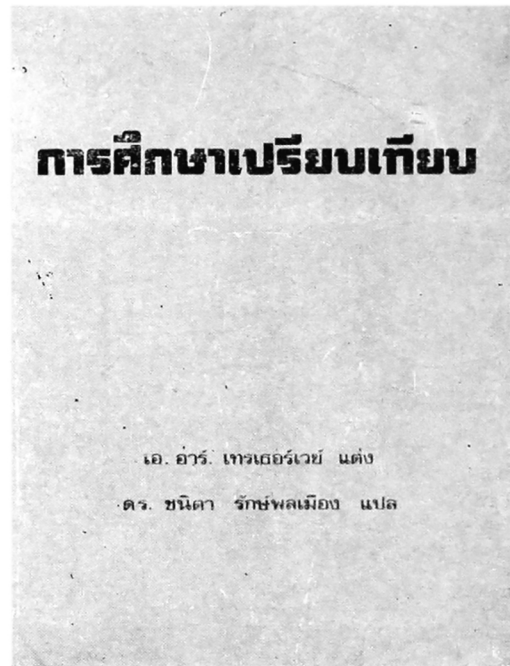
ตอนที่ ๕ “โรงเรียนในฐานะเป็นสังคม” เนื้อหาในบทก่อน ๆ นี้ผู้เขียนมองการศึกษาโดยใช้แนวทางสังคมวิทยาการศึกษาในระดับมหภาค (Macro Level) กล่าวคือวิเคราะห์การศึกษาโดยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบย่อยและองค์ประกอบอื่น ๆ ในโรงเรียน ในตอนนี้อยู่เขียนเริ่มนำผู้อ่านให้หันมาพิจารณาการศึกษาโดยใช้แนวสังคมวิทยาในระดับจุลภาค (Micro Level) กล่าวคือวิเคราะห์ตัวการศึกษา สถาบันการศึกษาทั้งนี้ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อบทบาทของผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสถาบันการศึกษา รวมทั้งกระบวนการทางสังคมบางประการที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา

ตอนที่ ๖ “การศึกษาในฐานะเป็นวิชาชีพชั้นสูง” เป็นการนำเสนอสารัตถหรือแก่น

ของการศึกษาอีกประการหนึ่งในลักษณะเดียวกับบทก่อนหน้า^๕ สารของตอน^๕นี้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูอันพึงประสงค์ สถานภาพของวิชาชีพและกระบวนการสร้างครูในแง่ของการฝึกหัดครู ตลอดจนเสนอความรู้เกี่ยวกับองค์กรสำคัญแห่งหนึ่งสำหรับวิชาชีพครู คือ คุรุสภา ทำให้ผู้อ่านได้ทราบขอบข่ายและการทำหน้าที่ขององค์กรแห่ง^๕นี้ในกันต่าง ๆ

นอกจากจะมีเนื้อหาสาระดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งนับได้ว่าครอบคลุมเนื้อหาทางสังคมวิทยาการศึกษาได้ดีพอสมควรแล้ว ข้อดีอีกประการหนึ่งคือการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอนจะมีบทนำและบทสรุปแทรกอยู่ด้วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจประเด็นและเห็นความสำคัญของเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้นเนื่องจากหนังสือในแขนงวิชานี้ยังมีอยู่เป็นจำนวนน้อยมาก จึงเป็นที่น่ายินดีที่ผู้เขียนมีความอุตสาหะและมีเจตนารมย์อันดีงามที่ได้สร้างสรรค์ผลงานเล่ม^๕นี้ขึ้นจะมีส่วนช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมวิทยาการศึกษา หนังสือ “สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา” เล่ม^๕นี้จึงเหมาะสมกับนิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจจะศึกษากันคว้าและวิเคราะห์การศึกษาในแง่ของสังคมวิทยา

ชนิตา รักษ์พลเมือง

การศึกษาเปรียบเทียบ

เอ. อาร์. เทรเธอร์เวย์ (แต่ง)

ชนิตา รักษ์พลเมือง (แปล)

หนังสือเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบ” เป็นหนังสือที่ ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง แปลจากหนังสือฉบับภาษาอังกฤษเรื่อง “Introducing Comparative Education” ของ A.R. Trethewey ซึ่งได้เขียนขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๕ และได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ และ ๑๙๗๙

หนังสือเล่ม^๕นี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้^๕ที่เข้ามาใหม่ในวงการการศึกษาเปรียบเทียบได้คุ้นเคยกับสาขาวิชานี้ในฐานะวิชาการ และต้องการที่จะให้แหล่งอ้างอิงเพื่อประโยชน์แก่ผู้^๕ที่จะเข้ามาทำงานด้านการศึกษาเปรียบเทียบ

และเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาของการพัฒนาการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวผู้เขียนได้เสนองานชิ้นนี้ด้วยการมีบทนำที่จะให้อ่านได้เข้าใจ “การศึกษาเปรียบเทียบ” ซึ่งได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายหลายทรรศนะ รวมทั้งความคิดเก่าเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นและการฟื้นฟูศาสตร์แห่งการศึกษาเปรียบเทียบหลังจากนั้นผู้เขียนได้เสนอเรื่องพัฒนาการศึกษาเปรียบเทียบ เป้าหมายของการศึกษาเปรียบเทียบ หลอมพรางในการศึกษาเปรียบเทียบการสำรวจวิธีการทางการศึกษาเปรียบเทียบ ซึ่งนักการศึกษาเปรียบเทียบได้เสนอไว้หลายวิธีด้วยกัน อาทิ วิธีการเชิงประวัติศาสตร์ วิธีการเชิงสหวิทยาการ วิธีการเชิงปัญหาหรือเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ในบทสุดท้ายผู้เขียนได้ให้แหล่งข้อมูลสำหรับการเรียนการสอนไว้ด้วย

เนื่องจากผู้เขียนเองได้เสนอหนังสือเล่มนี้ภายใต้ชื่อว่า “Introducing Comparative Education” ผู้เขียนย่อมมีเจตนาที่จะแนะนำสาขาวิชาการศึกษาเปรียบเทียบเท่านั้นดังที่ผู้เขียนเองได้บ่งไว้ในวัตถุประสงค์ข้อแรก การวิจารณ์หนังสือเล่มนี้จึงต้องจำกัดขอบเขตว่าผู้เขียนคงจะตั้งใจให้เป็นหนังสือระดับเบื้องต้นของการศึกษาเปรียบเทียบ ถ้าจะดูในลักษณะ

นี้ผู้เขียนก็ได้รวบรวมเรื่องต่าง ๆ ทางการศึกษาเปรียบเทียบมาเสนอเท่าที่ผู้เริ่มเข้ามาสู่วงการนี้ควรจะได้รับความรู้ความเข้าใจ คือในเรื่องความเข้าใจศาสตร์นี้ รวมทั้งพัฒนาการเป้าหมาย หลอมพราง และวิธีการต่าง ๆ ของการศึกษาเปรียบเทียบ กับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จะได้ใช้เพื่อศึกษาค้นคว้าต่อยอด การศึกษาหนังสือเล่มนี้จึงนับเป็นการเริ่มต้นที่ดีของผู้ที่ก้าวเข้าสู่การการศึกษาเปรียบเทียบ แต่ผู้ที่สมัครใจจะทำงานทางด้านนี้จะต้องศึกษาค้นคว้าต่อไปอีกมากเพื่อให้มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น และจะต้องติดตามความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวทางวิชาการในสาขานี้อยู่เป็นประจำ กล่าวคือจะต้องติดตามว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือการแตกแขนงเป็นวิชาอื่นในเรื่องการเรียนการสอนหรือการศึกษาวิชานี้อย่างไรบ้าง มีตำรา บทความ หรือเอกสารอื่นใดออกมาบ้าง รวมทั้งต้องติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษาของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่ต้องการจะศึกษา เรื่องการประชุมวิชาการขององค์การสมาคมการศึกษาเปรียบเทียบในประเทศต่าง ๆ หรือของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็จำเป็นต้องติดตามอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังควรติดต่อกับนักการศึกษาเปรียบเทียบด้วยกันเองเป็นประจำและควรพยายามเดินทางไปศึกษาสภาพการศึกษาของประเทศต่าง ๆ อีกด้วย

ข้อที่พึงระวังในการอ่านหรือใช้หนังสือ “การศึกษาเปรียบเทียบ” เล่มนี้ คือต้องจำกัดว่าขอบเขตของหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงแคภายใน ค.ศ. ๑๙๗๕ เท่านั้น ความเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทางการศึกษาเปรียบเทียบได้เกิดขึ้นหลังจากนั้นอีกเป็นเวลาเกือบทศวรรษ ซึ่งผู้ศึกษาจะต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเอง การศึกษาในศาสตร์การศึกษาเปรียบเทียบจะต้องทันสมัยเสมอ

อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้นับว่าเป็นประโยชน์ในแง่เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของผู้ก้าวเข้าสู่วงการการศึกษาเปรียบเทียบเพราะผู้เขียนได้รวบรวมเสนอข้อมูลที่จำเป็นไว้ให้และเสนออย่างเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่เข้าใจได้ง่าย ทั้งนี้ย่อมทำให้การศึกษาเปรียบเทียบได้แพร่หลาย

ขึ้นด้วย นอกจากนี้การที่อาจารย์ชนิตา รักษ์พลเมือง ได้แปลหนังสือเล่มนี้ออกมาเป็นภาษาไทย ก็ได้ช่วยให้คนไทยที่ศึกษาในสาขานี้และผู้สนใจได้มีหนังสืออ่านเป็นภาษาไทย ซึ่งทำให้วิชาแพร่หลายในสังคมไทยมากขึ้น ถ้านักการศึกษาไทยได้ศึกษาสาขาวิชานี้ และช่วยกันค้นคว้าให้มากขึ้น มีผลงานเผยแพร่มากขึ้น และถ้าจะสามารถรวบรวมกันตั้งสมาคมการศึกษาเปรียบเทียบของไทยขึ้น เพื่อติดต่อกับสมาคมในประเทศอื่น ๆ ก็จะทำให้การศึกษาวิชานี้ในประเทศไทยก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งก็จะช่วยทำให้มีข้อมูลทางด้านการศึกษาเปรียบเทียบที่จะช่วยในการวางแผนและพัฒนาการศึกษาของไทยต่อไป

รัตนา ตุงคสวัสดิ์

ศูนย์หนังสือกรุงเทพ

BANGKOK BOOKS

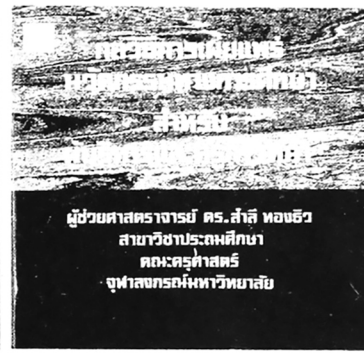
แหล่งรวมอาหารสมองนานาชาติ

แหล่งที่หนึ่ง สะพานขาว ข้างโรงพยาบาลนตร์ปารีส โทร. ๒๕๒๐๕๘๓

แหล่งที่สอง สยามสแควร์ ข้างโรงพยาบาลนตร์สยาม โทร. ๒๕๑๖๓๔๘

ทั้งสองแห่งบริการท่านด้วยหนังสือ แมกกาซีน ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ

ตลาดหนังสือ

๑ ในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปีนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดพิมพ์เอกสารทางประวัติการศึกษาขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสนี้ด้วย ๒๐๐ ปีของการศึกษาไทย คือหนังสือที่จัดพิมพ์ในโอกาสดังกล่าว โดยรวบรวมบทความของนักเขียนหลายท่าน อาทิ ทองด้อย กล้วยไม้ ณ อยุธยา วุฒิชัย (มุลศิลป์) ระลึก ธาณี วันทนา เลิศสินไชย และบทความพิเศษของเอกวิทย์ ณ ถลาง ลักษณะเป็นการรวบรวมข้อมูลมากกว่าการวิเคราะห์ประเมินเหมาะสำหรับผู้สนใจประวัติและความเปลี่ยนแปลงของการศึกษาไทย

๑ มองการศึกษาไทย อดีต ปัจจุบันอนาคต บทสัมภาษณ์นักการศึกษาไทยร่วมสมัยที่ สติธ แก้วเชื้อ และ จิตรกร ตั้งเกษมสุข ร่วมกันจัดทำเนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ ๖๐ ปี วิทยาลัยครูอุดรธานี แบ่งเนื้อหาเป็นอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของการศึกษา ตามทัศนะของบุคคลหลักๆ ทางการศึกษา เช่น พระราชวรมุนี สิบปนนท์ เกตุทัต ม.ล. ปิ่น มาลากุล วิจิตร ศรีสอ้าน โกวิท วรพิพัฒน์ เป็นต้น หนังสือ

เล่มนี้จะเป็นหนังสือประวัติศาสตร์ความคิดทางการศึกษาที่สำคัญทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

๑ อาจารย์สำลี ทองธิว ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬา ฯ ได้เรียบเรียง **กลวิธี** **การเผยแพร่วัฒนธรรมทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารและครูก้าวหน้า** ซึ่งกล่าวถึงทฤษฎีการเผยแพร่วัฒนธรรมการศึกษา รวมทั้งรูปแบบการเผยแพร่วัฒนธรรมทางการศึกษาแบบต่าง ๆ เหมาะกับผู้สนใจทางการศึกษาทั่วไป

๑ งานสำคัญของครู คือ การสอน และการสอนก็ต้องอาศัยทักษะและเทคนิคที่ดี **จันทิภา ลิ้มปรีเจริญ** แห่งภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะวิชาคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูภูเก็ต ได้เรียบเรียง **ทักษะและเทคนิคการสอน** ขึ้นสำหรับครูและผู้สนใจทั่วไป ครอบคลุมทักษะการสอน ทั้งทักษะการใช้วาจา การใช้คำถาม เป็นต้น รวมทั้งเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ เช่น การสอนแบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย การสอนแบบบรรยาย เป็นต้น

๑ ในกระบวนการนักคิดนักวิชาการร่วมสมัยของไทยในปัจจุบัน คงไม่มีใครเกินเกิน **ส. ศิวรักษ์** ไปได้ เพราะนอกจากความคิดจะสืบเนื่องอดีตโยงเข้าสู่ปัจจุบัน และคาดการณ์ไปถึงอนาคตได้อย่างลึกซึ้ง และคมคายแล้วยังแสดงออกได้อย่างชัดเจน และตรงไปตรงมา ซึ่งหาคนเทียบได้ยาก ใน **อีกมิติหนึ่งของ ส. ศิวรักษ์** สำนักพิมพ์เทียนวรรณ ผู้อ่านจะได้รับรสแห่งความคิดของ **ส. ศิวรักษ์** อย่างเต็มอิมในเรื่องของ จุดยีนของ **ส. ศิวรักษ์** การศึกษาที่แท้ รากฐานของความเป็นคน อารมณ์กับเหตุผล แสวงหารากของความเป็นไทย การปฏิวัติและวิกฤตการณ์ความเป็นผู้นำ

๑ **ทุนนิยม ขุนนางไทย** (พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๓) ของ **สังคีต พิริระรังสรรค์** กล่าวถึงทุนนิยมขุนนางเป็น ๒ ยุค คือ ยุคคณะราษฎร ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๙๐ และยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ๒๔๙๐-๒๕๐๓ จะทำให้ผู้อ่านเห็นบทบาทของนายทหารในอดีตที่เข้าไปมีบทบาทในวงการธุรกิจอย่างไร โดยเฉพาะจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ จอมพลผิน ชุณหะวัณ พลเอกเผ่า ศรียานนท์ ในขณะที่เดียวกันก็จะเข้าใจความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจของไทยได้ชัดเจนขึ้น

๑ สำหรับ **ภาษากับการเมือง** เป็นผลงานวิจัยของ **ชัยอนันต์ สมุทวณิช** และ **กนก วงศ์ตระหง่าน** เนื่องในโอกาสฉลอง ๗๐๐ ปีลายสือไทยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้วิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในระบบของการเมือง เช่น ภาษาในประกาศคณะปฏิวัติ ภายในรัฐธรรมนูญและภายในนโยบายรัฐบาล เป็นต้น เหมาะสำหรับนักภาษาและนักการเมืองควยพร้อมกันไป

๑ ท่านที่สนใจจะส่งหนังสือเข้าร่วมในรายการ **ตลาดหนังสือ** โปรดส่งไปที่บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬา ฯ กทม. ๑๐๕๐๐ หรือจะร่วมแนะนำวิจารณ์หนังสือก็ส่งต้นฉบับไปที่บรรณาธิการเช่นกัน ...

๑ พบกันใหม่ฉบับหน้า ...๑